

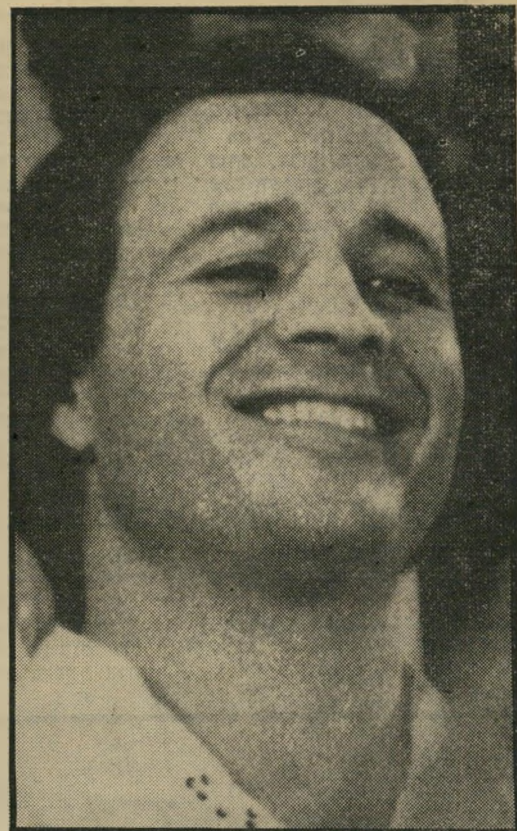
חסן אבו־רומי:

„היהודים למדו לאהוב לבנה!“

דורין פרנקפורט:

„כסף לא עושים בפסטיבלי זמר!“

אבי טולדאנו:

„פתאום זה לא בושא להיות לאומי!“

במשך כל יום שהותי בגליל בשבוע שעבר חלמתי רק על דבר אחד — על הלבנה של אבו־רומי מהכפר הערבי תמרה. החלטתי שמה שלא יהיה ואיך שלא יהיה — אני חוזרת הביתה עם לבנה של אבו־רומי, שמן זית מעצי הזיתים של ערבה, וגלידת מסיק ערבית מפרפרים. בשעות הערב המאוחרות הגענו לתמרה. כל ילד בכפר מכיר את מחלבות הגליל של אבו־רומי. כעת מכיר אותן גם כל ילד בצפון תל־אביב, כי הלבנה הערבית המשגעת של אבו־רומי היא מוצר מבוקש ביותר בסופרמרקטים. אבו־רומי עצמו נדהם מהצלחת הלבנה שלו, ואמר לי:

היום כימעט שאין מקרר שלא תמצאי בו לבנה. האוכלוסיה היהודית למדה סוף־סוף לאהוב את הלבנה, ועכשיו התחילו לאכול לבנה כמו שאוכלים חמוס עם טחינה.

● **ממה שנים אתה עוסק בייצור לבנה?**
מאז שאני מכיר את עצמי. נולדתי בבית שעסקו בו בייצור לבנה. המיקצוע הזה עובר אצלנו מדורי דורות. אבל אז, בזמן ההוא, היינו מייצרים לבנה מחלב עיונים וחלב כבשים. היום אנחנו מייצרים לבנה מחלב פרות. כשהייתי ילד היינו מסייעים את שקיות הלבנה על גבי חמורים. היום יש לי ציוד משוכלל ושמונה פועלים.

● **ממה התנאים הסניטריים שבהם מיוצרת הלבנה?**
יש פה נקיון של בית־מרקחת, ומישרד־הבריאות בא לעשות בדיקה כל שבוע.

● **אתה עצמך אוהב לבנה?**
אוהו! אני אוהב לבנה וקפה. כשבילנו, הערבים, לבנה זה ארוחה שלמה. צלחת לבנה, שמן זית, פיתה וגוזז — אין לך ארוחה טובה מזו.

המנצחת העיקרית של תחרות הקדם־אירוויזיון היא דורין פרנקפורט, ששני הזוכים הראשונים בתחרות, עם מלווייהם, לבשו בגדים פרי תכנונה. אין ספק כי הבגדים המדהימים שלבשו ירדנה ארזי ומלוותיה תרמו לא מעט להצלחת השיר שלהן. גם הבגדים של אבי טולדאנו והמלווים שלו, כולל הסנדלים שבעיצובה של דורין, תרמו לא מעט לרוח השיר. יזהר כהן אומנם לא הגיע אף לאחד מהמקומות הראשונים, אך הרשים בהופעתו והיה לבוש גם הוא בבגד של דורין פרנקפורט.

● **דורין, כיצד עיצבת את הבגד שלבש אבי טולדאנו ואת בגדי דורין? חקת הליווי שלו?**
ניסיתי להעביר דרך הבגדים מסר ישראלי נקי, פשוט, רענן, לא יומרני וחביב.

● **ממה לדעתך סיכווי השיר באירוויזיון?**
הפעמים שבהן זכינו במקום הראשון היו אותן פעמים בהן שלחנו שירים ישראליים מאוד, כמו אבני־הזלזול. אני מאמינה שגם הורה עוד יפתיע, ויזכה באחד המקומות הראשונים. לדעתי השיר הוא מקסים.

● **הבגדים שלבשו ירדנה ארזי ובנות להי קתה היו נועזים. האם הלכת בכזוה על סגנון נועז ומדהים או שזה מה שיצא לך?**
היה צריך הרבה אומץ בשביל ללכת על הצבעים שבהרתי בשביל הבנות, והיה צריך הרבה אומץ מצידה של ירדנה ללכת איתי עד הסוף. אף אחד מהמעורבים בהפקת השיר לא ידע מה ייצא מהרעיון שלי. אני ידעתי. ידעתי בדיוק איך יצטלמו הבגדים. אני מכירה את מכשיר הווידאו מצוייץ. אני יודעת מה עובר דרכו ומה לא עובר. היה לי קשה במיוחד לשכנע את הלהקה המלווה ללכת איתי על הבגדים. הבנות עשו לי חיים קשים, הן לא סמכו עלי. ירדנה, לעומת זאת, סמכה עלי בעיניים עצומות, ורק אחרי המופע הודתה באוזני שכל הזמן לא הבינה בעצם מה אני עושה.

● **מה דעתך על יתר התילבשות במופע?**
התילבשות של ששי קשת, שעוצבה על ידי שוקי לוי, היתה מקסימה. חיים צדוק, שהלביש את עצמו, היה מדהים.

● **הרכיזות אומרת שירדנה ארזי ויתר הזמרים השקיעו מיריונים בתילבשות.**
התילבשות של ירדנה ושל המלוות שלה עלתה גרוי עים. וכשאני אומרת גרושים אני מתכוונת לגרושים. לעשות בגד במיליונים זה הכי קל. לעשות בגד שנראה כאילו הוא שווה מיליונים — זו החוכמה. אם ירדנה היתה באה אלי ואומרת לי שהיא לא יכולה לשלם בשביל התילבשות, היתה מקבלת את הבגד חינם. אני עובדת איתה כבר שנים. בגד אחד יותר או פחות לא יישנה את חשבון הכנס שלי. ובכלל, מי שרוצה לעשות כסף, לא עושה אותו בפסטיבלי זמר.

תגידו מה שתגידו על השיר „הורה“, שזכה במקום הראשון בתחרות הקדם אירוויזיון. תגידו שהוא מתאים לפסטיבל מחולות־העם של דליה, ולא לאירוויזיון; תגידו שבשנה הבאה ישלחו לאירוויזיון את „הורה ממטרה“, ותגידו שהלוקאל־פטריוטים המשתולל מפחד אתכם. אך על דבר אחד נדמה לי שאין עוררין: אבי טולדאנו מנסה כל כך הרבה שנים להגיע לאירוויזיון, והנה סוף־סוף, הוא עשה את זה.

● **אבי, מה היתה הרגשתך לגבי השיר?**
ההרגשה שלי היתה מושלמת. חשבתי שהשיר שונה מכל יתר השירים, שהוא פועל נגד הזרם, שהוא כלי־כך אמיתי, שאם הוא יצליח הרי שהצלחה תהיה אדירה. ואם יכשל — הכישלון יהיה חרוץ. הייתי מוכן להמר על השיר. ידעתי ששיר כלי־כך אמיתי חייב להגיע בדרך זו או אחרת אל האנשים.

● **מניין שאבת את ההשראה למנגינה?**
כשכתבתי את השיר נזכרתי פיתאום בהרגשה של פעם, כשהייתי עדיין במרוקו והיו מגיעים לשם תקליטים מוברחים של הדודאים ושל שושנה דמארי. בכל זמן כתיבת השיר הייתי שקוע בתוך הלחם רחוק, שניבט אלי מבעד לעיני היהודים בגולה. כשגמרתי לכתוב את המנגינה, ידעתי שיש לי שיר עם כוח. שיר חזק.

● **האם אינך מייחס את הצלחת השיר לעובדה שאת הארץ שוטף גל של זקאלי פטריוטים?**
אני מרגיש את הנל הזה כבר שנתיים. אני מרגיש שכל דבר שהוא לאומי, מדבר אל הקהל. יש מין נטיה לחזור לשורשים. פיתאום זה לא בושא להיות לאומי. תראי מה קורה בשטח הבידור: להקות כמו שלום 82 ולהקות כרמון מופצצות אולמות. הורה מצטרף אל הרצון הזה של הקהל לחזור אל הדברים האמיתיים.

● **האם קיבלת קודם את המילים של השיר וכתבת להן מנגינה?**
לא. המנגינה היתה קיימת, עם המילה הורה. זה כל מה שהיה לי. פניתי ליורם טהר־לב והזמנתי אצלו מילים.

● **ממה לדעתך סיכוויך באירוויזיון?**
טובים מאוד. השיר הוא שורשי ומוזחה איתנו. או אם הבחירה תתעלה על פוליטיקה, השיר יתחרה על המקומות הגבוהים ביותר.

● **מה היה הדירוג הפרטי שלך בקרב אירוויזיון?**
ידעתי שהיה לי תחרות קשה עם ירדנה ארזי. מבחינה ויוואלית היא והמלוות שלה עשו עבודה יוצאת מהכלל. המנגינה היתה נחמדה, אבל לא משהו מיוחד. ירדנה הרימה את השיר. היא היתה נהדרת, והיותה סכנה רצינית עבורי. הימנתי גם על צביקה פיק. כששמעתי את השיר ממש דאגתי. אבל הוא והמלווים פישלו בהגשה.